TIESAS SPRIEDUMS (otrā palāta)

2009. gada 12. februārī*

Lieta C-93/08

par lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu atbilstoši EKL 234. pantam, ko Augstākās tiesas Senāta Administratīvo lietu departaments (Latvija) iesniedza ar lēmumu, kas pieņemts 2008. gada 14. februārī un kas Tiesā reģistrēts 2008. gada 28. februārī, tiesvedībā

***Schenker* SIA**

pret

**Valsts ieņēmumu dienestu**.

TIESA (otrā palāta)

šādā sastāvā: palātas priekšsēdētājs K. V. A. Timmermanss [*C. W. A. Timmermans*], tiesneši Ž. K. Bonišo [*J.-C. Bonichot*], J. Makarčiks [*J. Makarczyk*], P. Kūris [*P. Kūris*] un K. Toadere [*C. Toader*] (referente),

* Tiesvedības valoda — latviešu.

ģenerāladvokāts D. Ruiss-Harabo Kolomers [*D. Ruiz-Jarabo Colomer*],
sekretāre R. Šereša [*R. Şereş*], administratore,

ņemot vērā rakstveida procesu un 2008. gada 4. decembra tiesas sēdi,

ņemot vērā apsvērumus, ko sniedza:

— *Schenker* SIA vārdā — A. Tauriņš, valdes loceklis, kam palīdz I. Faksa, advokāte,

— Valsts ieņēmumu dienesta vārdā — Dz. Jakāns, pārstāvis, kam palīdz E. Krimela, pārstāve,

— Latvijas valdības vārdā — E. Balode-Buraka, E. Eihmane un K. Drēviņa, pārstāves,

— Čehijas valdības vārdā — M. Smoleks [*M. Smolek*], pārstāvis,

— Grieķijas valdības vārdā — O. Pacopulu [*O. Patsopoulou*] un Z. Hadzipavlu [*Z. Chatzipavlou*], pārstāves,

— Somijas valdības vārdā — J. Heliskoski [*J. Heliskoski*], pārstāvis,

— Eiropas Kopienu Komisijas vārdā — E. Kalniņš un S. Šēnbergs [*S. Schønberg*], pārstāvji,

ņemot vērā pēc ģenerāladvokāta uzklausīšanas pieņemto lēmumu izskatīt lietu bez ģenerāladvokāta secinājumiem,

pasludina šo spriedumu.

## Spriedums

1 Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu ir par to, kā interpretēt 11. pantu Padomes 2003. gada 22. jūlija Regulā (EK) Nr. 1383/2003 par muitas rīcību attiecībā uz precēm, par kurām ir aizdomas, ka tās pārkāpj atsevišķas intelektuālā īpašuma tiesības, un pasākumiem, ko veic attiecībā uz precēm, kas ir pārkāpušas šādas tiesības (OV L 196, 7. lpp.).

2 Šis lūgums ir iesniegts saistībā ar tiesvedību starp SIA "Schenker" un Valsts ieņēmumu dienestu par naudas sodu, kas šai sabiedrībai tika uzlikts pēc preču, par kurām ir

aizdomas, ka saistībā ar tām ir tikušas pārkāptas intelektuālā īpašuma tiesības, iznīcināšanas.

## Atbilstošās tiesību normas

*Kopienu tiesiskais regulējums*

3 Ar Regulu Nr. 1383/2003 tika atcelta un aizstāta Padomes 1994. gada 22. decembra Regula (EK) Nr. 3295/94, kas nosaka pasākumus, lai aizliegtu viltotu preču un pirātpreču laišanu brīvā apgrozībā, izvešanu, atpakaļizvešanu vai atlikšanas režīma attiecināšanu uz tām (OV L 341, 8. lpp.).

4 Regulas Nr. 1383/2003 preambulas trešais, piektais, devītais un desmitais apsvērums ir šādi:

"(3) Gadījumos, kad viltotas preces, pirātpreces un vispār visas preces, kas pārkāpj intelektuālā īpašuma tiesības, ir cēlušās vai tiek ievestas no trešām valstīm, to ievešana Kopienas muitas teritorijā [..] ir aizliedzama un ir jāizstrādā kārtība, kas ļautu muitas iestādēm pēc iespējas efektīvāk piemērot šo aizliegumu.

[..]

(5) Muitas iestāžu darbība ietver, laika posmā, kas ir nepieciešams, lai noteiktu, vai aizdomās turamās preces tiešām ir viltotas preces, pirātpreces vai preces, kas pārkāpj atsevišķas intelektuālā īpašuma tiesības, šādu preču laišanas brīvā apgrozībā, izvešanas un atpakaļizvešanas atlikšanu vai [..] šādu preču aizturēšanu.

[..]

(9) Lai muitas iestādes un tiesību subjekti varētu vieglāk piemērot šo regulu, izstrādā elastīgu kārtību, pēc kuras preces, kas pārkāpj atsevišķas intelektuālā īpašuma tiesības, drīkst iznīcināt, iepriekš neuzsākot procedūras, lai noteiktu, vai saskaņā ar valsts tiesību aktiem ir pārkāptas intelektuālā īpašuma tiesības.

(10) Ir nepieciešams noteikt pasākumus, ko piemēro viltotām precēm, pirātprecēm vai precēm, kas kopumā pārkāpj intelektuālā īpašuma tiesības. Tādiem pasākumiem vajadzētu ne tikai neļaut šādu preču tirgotājiem gūt labumu no šāda darījuma un viņus sodīt, bet arī efektīvi atturēt no līdzīgiem darījumiem nākotnē."

5 Regulas Nr. 1383/2003 2. panta 1. punkta a) apakšpunkta i) daļā ir noteikts:

"Šajā regulā "[preces, kas pārkāpj intelektuālā īpašuma tiesības]" ir:

a) "viltotas preces", proti:

i) preces, ieskaitot to iepakojumu, uz kurām bez atļaujas ir norādīta preču zīme, kas pilnīgi atbilst preču zīmei, kas ir likumīgi reģistrēta tādam pašam preču veidam, vai preču zīme, kuru nevar atšķirt no likumīgi reģistrētas preču zīmes un kas tādējādi pārkāpj tiesību subjekta tiesības atbilstoši Kopienas tiesību aktiem [..] vai [dalībvalsts tiesību aktiem] [..]."

6 Šīs regulas 10. panta pirmajā daļā ir paredzēts:

"Tiesību aktus, kas ir spēkā dalībvalstī, kuras teritorijā uz precēm attiecas kāds no 1. panta 1. punktā minētajiem gadījumiem, piemēro, lemjot par to, vai saskaņā ar valsts tiesību aktiem ir pārkāptas intelektuālā īpašuma tiesības."

7 Minētās regulas 11. panta 1. punkta redakcija ir šāda:

"1. Ja muitas iestādes ir aizturējušas preces [..], par kurām ir aizdomas, ka tās pārkāpj intelektuālā īpašuma tiesības, dalībvalstis atbilstoši saviem tiesību aktiem var atļaut vienkāršotu kārtību, ko izmanto ar tiesību subjekta piekrišanu, kas dod iespēju muitas iestādēm iznīcināt šādas preces muitas pārstāvju klātbūtnē, nenosakot, vai intelektuālā īpašuma tiesības ir pārkāptas saskaņā ar valsts tiesību aktiem. Tādējādi, saskaņā ar to valsts tiesību aktiem, dalībvalstis piemēro šādus nosacījumus:

— tiesību subjekts rakstiski informē muitas iestādes 10 darba dienu laikā [..] [no] 9. pantā minētā paziņojuma [saņemšanas], ka preces pārkāpj intelektuālā īpašuma tiesības, kas ir minētas 2. panta 1. punktā, un iesniedz šādām iestādēm rakstisku deklarētāja, preču turētāja vai īpašnieka piekrišanu iznīcināt preces. [..] Ja apstākļi to atļauj, šādu laika posmu var pagarināt par desmit darba dienām,

— iznīcināšanu izdara, ja vien valsts tiesību aktos nav norādīts citādi, uz tiesību subjekta atbildību un uz viņa rēķina; pirms iznīcināšanas paņem paraugus, ko muitas iestādes uzglabā tādos apstākļos, kas atļauj izmantot šādus paraugus kā pieņemamu pierādījumu tiesas procesos dalībvalstī, kurā tie var būt nepieciešami."

8 Regulas Nr. 1383/2003 18. pantā ir paredzēts:

"Katra dalībvalsts nosaka sodus, kas piemērojami šās regulas pārkāpumu gadījumos. Tādiem sodiem jābūt efektīviem, samērīgiem un preventīviem."

*Valsts tiesiskais regulējums*

9 Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodeksa 201.[12] panta otrajā daļā ir noteikts:

"Par muitas procedūras piemērošanu kontrafaktām un pirātiskām precēm vai šo preču pagaidu uzglabāšanu uzliek naudas sodu fiziskajām personām no piecdesmit līdz divsimt piecdesmit latiem, bet juridiskajām personām — no piecsimt līdz piectūkstoš latiem, konfiscējot šīs preces."

**Pamata lieta un prejudiciālais jautājums**

10 SIA "Schenker", kas darbojas kā muitas brokeris, pamatojoties uz noslēgto līgumu, savā vārdā un preču saņēmēja SIA "Rovens" uzdevumā izlaida brīvā apgrozībā preces, kas marķētas ar preču zīmi "Nokia".

11 2005. gada 16. februārī Valsts ieņēmumu dienesta Rīgas muitas iestādei, veicot ievesto preču pārbaudi, radās aizdomas, ka preces ir kontrafaktas.

12 Saskaņā ar Regulas Nr. 1383/2003 9. pantu muitas iestāde aizturēja preces un izņēma preču paraugus, ko tā nosūtīja preču zīmes "Nokia" īpašnieka "Nokia Corp." pārstāvim atzinuma sniegšanai. Tā arī informēja par šo procedūru SIA "Rovens".

13 2005. gada 1. martā "Nokia Corp." paziņoja muitas iestādei, ka notiek sarunas ar SIA "Rovens" par vienkāršotās kārtības piemērošanas iespējamību, lai varētu iznīcināt aizturētās preces, un izteica lūgumu par 10 darba dienām pagarināt minēto preču aizturēšanas termiņu.

14 2005. gada 3. martā "Nokia Corp." informēja muitas iestādi, ka izņemtās preces ir kontrafaktas. 2005. gada 4. martā "Nokia Corp." un SIA "Rovens" noslēdza rakstisku vienošanos par attiecīgo preču iznīcināšanu, kuras izdevumus segs SIA "Rovens", par ko muitas iestādei tika paziņots 2005. gada 11. martā.

15 2005. gada 1. aprīlī muitas iestāde sastādīja administratīvā pārkāpuma protokolu, kurā tika konstatēts, ka SIA "Schenker" kā preču deklarētāja ir pārkāpusi Regulas Nr. 1383/2003 9. un 16. panta prasības. Tādējādi, pamatojoties uz "Nokia Corp." 2005. gada 3. martā nosūtīto atzinumu, muitas iestāde atzina, ka SIA "Schenker" ir

izdarījusi administratīvo pārkāpumu, kas paredzēts Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodeksa 201.[12] panta otrajā daļā, un uzlika naudas sodu LVL 500 apmērā.

16 SIA "Schenker" pārsūdzēja šo lēmumu Valsts ieņēmuma dienesta ģenerāldirektoram, kurš atstāja to negrozītu. Tad SIA "Schenker" vērsās Administratīvajā rajona tiesā ar pieteikumu par minētā lēmuma atcelšanu, paužot viedokli, ka Regulas Nr. 1383/2003 11. pantā patiesībā ir paredzēta iespēja nekonstatēt, ka preces ir kontrafaktas. Šis pieteikums tika noraidīts.

17 Izskatot apelācijas sūdzību, Apgabaltiesa atzina, ka iepriekš minētais 11. pants šajā lietā vispār nav piemērojams, jo vienošanās par preču iznīcināšanu tika noslēgta tikai pēc tam, kad muitas iestāde jau bija veikusi pārbaudi par intelektuālā īpašuma tiesību pārkāpumu.

18 Tādēļ SIA "Schenker" iesniedza kasācijas sūdzību Latvijas Republikas Augstākās tiesas Senāta Administratīvo lietu departamentā, kas nolēma apturēt tiesvedību un uzdot Tiesai šādu prejudiciālo jautājumu:

"Vai Regulas Nr. 1383/2003 11. pants ir interpretējams tādējādi, ka gadījumā, ja intelektuālā īpašuma īpašnieks (tiesību subjekts) vienojas ar preču deklarētāju vai īpašnieku par preču iznīcināšanu vai uzsāk sarunas par preču iznīcināšanas iespējām un muita šīs procedūras ietvaros saņem informāciju, ka preces ir kontrafaktas, tiek izslēgta iespēja preču deklarētājam vai īpašniekam piemērot valsts tiesību normās paredzētās sankcijas?"

**Par prejudiciālo jautājumu**

19 Uzdodot savu jautājumu, iesniedzējtiesa būtībā vēlas noskaidrot, vai Regulas Nr. 1383/2003 11. pantā paredzētās vienkāršotās kārtības piemērošana, pamatojoties uz vienošanos starp intelektuālā īpašuma tiesību subjektu un preču importētāju, liedz kompetentajām valsts iestādēm par šo preču ievešanu Kopienas muitas teritorijā atbildīgajām personām piemērot "sodu" šīs regulas 18. panta izpratnē, tai skaitā administratīvo sodu.

*Tiesai iesniegtie apsvērumi*

20 SIA "Schenker" uzskata, ka saskaņā ar Regulu Nr. 1383/2003 muitas iestādēm nav atļauts uzlikt sodu, ja, pamatojoties uz vienošanos starp intelektuālā īpašuma tiesību subjektu un preču importētāju, tiek piemērota vienkāršotā kārtība, jo, pirmkārt, attiecīgo preču iznīcināšana pati par sevi jau ir sods un, otrkārt, muitas iestādēm nav atļauts iesaistīties strīdu starp privātiem saimnieciskās darbības subjektiem risināšanā, kuriem ir piemērojamas tikai un vienīgi civiltiesības un civilprocesuālās tiesības. Turklāt administratīvo sodu, piemēram, naudas sodu, preču importētāja vai ražotāja vietā nedrīkst piemērot SIA "Schenker", kura darbojas kā muitas brokeris.

21 Turklāt pamata lietā muitas iestāde, piemērojot strīdīgo naudas sodu, esot pamatojusies tikai uz vienpusēju preču zīmes īpašnieka paziņojumu. SIA "Schenker", kurai šajā jautājumā piekrīt arī Eiropas Kopienu Komisija, apšauba, ka šis paziņojums ir pietiekams pierādījums, lai varētu konstatēt "intelektuālā īpašuma tiesību pārkāpumu" Regulas Nr. 1383/2003 izpratnē.

22 Valsts ieņēmumu dienests, Latvijas, Čehijas, Grieķijas un Somijas valdības, kā arī Komisija savukārt uzskata, ka "vienkāršotās kārtības" Regulas Nr. 1383/2003 11. panta izpratnē piemērošana neliedz kompetentajām iestādēm piemērot "sodus" šīs regulas 18. panta izpratnē, jo, kā izriet arī no šīs regulas preambulas desmitā apsvēruma, dalībvalstīm ir jānosaka efektīvi, samērīgi un preventīvi sodi intelektuālā īpašuma tiesību pārkāpumu gadījumos.

*Tiesas atbilde*

23 Attiecībā uz kompetento iestāžu iespēju piemērot "sodu" Regulas Nr. 1383/2003 18. panta izpratnē, ja attiecīgie saimnieciskās darbības subjekti ir uzsākuši "vienkāršotās kārtības" piemērošanu šīs regulas 11. panta izpratnē, ir jānorāda, kā tas izriet no šīs regulas preambulas devītā apsvēruma, ka šī vienkāršotā kārtība tika ieviesta, lai gan muitas iestādes, gan intelektuālā īpašuma tiesību subjekti varētu vieglāk piemērot šo regulu.

24 Saskaņā ar Regulas Nr. 1383/2003 9. panta 1. punktu, ja muitas iestāde pēc tiesību subjekta pieprasījuma rīkoties apstiprināšanas pārliecinās, ka saistībā ar attiecīgajām precēm pastāv aizdomas, ka tās pārkāpj intelektuālā īpašuma tiesības, tā atliek preču izlaišanu vai aiztur tās, lai noteiktu, vai ir pārkāptas intelektuālā īpašuma tiesības.

25 Taču, pirmkārt, ja šī procedūra netiek pabeigta noteiktajā termiņā, Kopienas muitas teritorijā var tikt ievestas preces, saistībā ar kurām tiek pārkāptas atsevišķas intelektuālā īpašuma tiesības, un, otrkārt, — ja preču zīmes īpašnieks iesniedz pieprasījumu rīkoties,

tam saskaņā ar Regulas Nr. 1383/2003 6. panta 1. punkta otro daļu kopā ar pieprasījumu rīkoties ir jāiesniedz deklarācija, kurā tas piekrīt segt jebkurus izdevumus, kas ir radušies saskaņā ar šo regulu, paturot preces muitas kontrolē atbilstoši šīs regulas 9. pantam un attiecīgā gadījumā — atbilstoši tās 11. pantam.

26 Lai novērstu neērtības, kas it īpaši ir saistītas ar procedūras ilgumu un uzglabāšanas izdevumiem, kas rodas intelektuālā īpašuma tiesību subjektam, Regulā Nr. 1383/2003 ir paredzēta iespēja izmantot vienkāršotu kārtību, atbilstoši kurai intelektuālā īpašuma tiesību subjekts ar preču, attiecībā uz kurām pastāv aizdomas, deklarētāja, turētāja vai īpašnieka akceptu un muitas iestāžu kontrolē var iznīcināt preces, un, kā tas izriet no šīs regulas preambulas devītā apsvēruma, iepriekš nav jāuzsāk procedūra, lai noteiktu, vai saskaņā ar valsts tiesību aktiem ir pārkāptas intelektuālā īpašuma tiesības.

27 Tomēr tas, ka tiek piemērota šāda vienkāršota kārtība — kuras ieviešanai dalībvalstu tiesību sistēmā ir tikai fakultatīvs raksturs —, nevar liegt šo valstu iestādēm piemērot "sodu" Regulas Nr. 1383/2003 18. panta izpratnē, jo šajā tiesību normā ir paredzēts, ka dalībvalstīm ir jānosaka sodi, kas piemērojami šīs regulas pārkāpumu gadījumos.

28 Kā izriet no Regulas Nr. 1383/2003 preambulas trešā apsvēruma, preču, saistībā ar kurām tiek pārkāptas intelektuālā īpašuma tiesības, ievešana Kopienas muitas teritorijā ir vispārīgi aizliedzama.

29 Šajā sakarā, kā tas paredzēts Regulas Nr. 1383/2003 18. pantā, lasot to kopā ar šīs regulas preambulas desmito apsvērumu, dalībvalstīm šīs regulas pārkāpumu gadījumos ir jānosaka efektīvi, samērīgi un preventīvi sodi.

30 Pretēji SIA "Schenker" apgalvotajam preču iznīcināšanu tādas fakultatīvas procedūras noslēgumā, kuras īstenošana ir atkarīga no preču zīmes īpašnieka un preču importētāja vienošanās, nevar kvalificēt kā sodu, ko valsts iestāde piemērojusi saskaņā ar sodu sistēmu, kas dalībvalstīm ir jāievieš saskaņā ar Regulas Nr. 1383/2003 18. pantu.

31 Turklāt, kā pamatoti norādījušas Čehijas un Somijas valdības, Regulas Nr. 1383/2003 11. panta 1. punkta otrajā ievilkumā *expressis verbis* ir paredzēts, ka pirms iznīcināšanas vienmēr tiek paņemti paraugi, ko muitas iestādes uzglabā tādos apstākļos, kas atļauj izmantot šādus paraugus kā pieņemamus pierādījumus tiesas procesos dalībvalstī, kurā tie var būt nepieciešami.

32 Visbeidzot, attiecībā uz pierādījumiem, kas vajadzīgi, lai konstatētu intelektuālā īpašuma tiesību pārkāpumu, ir jākonstatē, ka saskaņā ar Regulas Nr. 1383/2003 10. pantu, lemjot par to, vai saskaņā ar valsts tiesību aktiem ir pārkāptas intelektuālā īpašuma tiesības, piemēro tiesību aktus, kas ir spēkā dalībvalstī, kuras teritorijā uz precēm attiecas kāds no šīs regulas 1. panta 1. punktā minētajiem gadījumiem.

33 Ņemot vērā iepriekš minēto, uz uzdoto jautājumu ir jāatbild, ka Regulas Nr. 1383/2003 11. pantā paredzētās vienkāršotās kārtības piemērošana, pamatojoties uz vienošanos starp intelektuālā īpašuma tiesību subjektu un preču importētāju, neliedz kompetentajām valsts iestādēm par šo preču ievešanu Kopienas muitas teritorijā atbildīgajām personām piemērot "sodu" šīs regulas 18. panta izpratnē, tai skaitā administratīvo sodu.

**Par tiesāšanās izdevumiem**

34 Attiecībā uz lietas dalībniekiem šī tiesvedība ir stadija procesā, kuru izskata iesniedzējtiesa, un tā lemj par tiesāšanās izdevumiem. Tiesāšanās izdevumi, kas radušies, iesniedzot apsvērumus Tiesai, un kas nav minēto lietas dalībnieku tiesāšanās izdevumi, nav atlīdzināmi.

Ar šādu pamatojumu Tiesa (otrā palāta) nospriež:

**Padomes 2003. gada 22. jūlija Regulas (EK) Nr. 1383/2003 par muitas rīcību attiecībā uz precēm, par kurām ir aizdomas, ka tās pārkāpj atsevišķas intelektuālā īpašuma tiesības, un pasākumiem, ko veic attiecībā uz precēm, kas ir pārkāpušas šādas tiesības, 11. pantā paredzētās vienkāršotās kārtības piemērošana, pamatojoties uz vienošanos starp intelektuālā īpašuma tiesību subjektu un preču**

**importētāju, neliedz kompetentajām valsts iestādēm par šo preču ievešanu Kopienas muitas teritorijā atbildīgajām personām piemērot "sodu" šīs regulas 18. panta izpratnē, tai skaitā administratīvo sodu.**

[Paraksti]